

J E L E N K Ö R.

20. szám

Pest, szerda martzius 9.

1836.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (legújabb fölrás és urbéri törvényczikk szakszai; kinevezések; Ercsey Dániel és Dankó János †; pozoonyt süketnema-intézet; erdélyi hírek; m. t. társasági jelentés; egyveleg.) Anglia (Dudley Stuart indítványa Oroszország ellen; alsóházi ülések febr. 22-ig; gyapjuzállításmennyisége 1835ben.) Franciaország (új ministerium 's a' lapok nyilatkozása e' fölött; Thiers beszéde a' küvétházban febr. 22-kén; még némi adatok Fieschi végéről; egyveleg.) Belgium. Spanyolország (Cordova és Mína; Gaminde és Mendizabal; az Abeja czikkei.) Amerika. Gabonádr.

MAGYAR ÉS ERDÉLYOSZÁG.

Martzi. 3kán tartott elegy ülésből az Ország RRel az itt alább következő fölrás és urbéri törvény-czikkely-szakszokat küldötték föl a' szokott módon ö Fölségéhez:

Felírása, az Ország Rendinek, az 1835dik eszt. oct. 28kán és dec. 3kán és 26án költ k kir. Válaszok követekezésében.

Felsőleg 's a't. Mult 1835iki oct 28ik 's dec. 3ik 's 26ik napján, az urbéri törvények, 's egyéb tárgyak érdemében kiadott kegy. Válaszait Fölségednek egybefoglalag tovább tanácskozás alá véven, annak előleges megjegyzésével, hogy a' nemzeti nyelv virágztatásának gyarapítása iránt további nezetinket 's alázatos jelentésünket Fölségednek kegyelmes tekintete elibe különös Felírásba foglalva fogjuk fölterjeszteni; a' mi a' mult évi oct. 28ik évi oct. 28ik évi kegy. kir. Válaszokat az urbéri Törvények némelly Az urbéri Hlók törvényczikkely 2dik szakszarára, azon felül, hogy mindazok, mellyek a' kegy kir. Válaszban felhozatnak — ebből Felírásinkban kifejtett, 's a' dolog és az országgyűlési tanácsokozások természetéből merített alapos okainkat legkisebbé nem czífolják meg, 's a' miatt előbbi Felírásinkban foglalt okainkhoz továbbá is ragaszkodni kénytelenítettünk, — nem mellőzhetjük el annak is megjegyzését, hogy azon közlési módot, melly a' kegy kir. Válaszban javaltatik — minthogy az a' tárgyra nézve lehető együlcéselt nem közölti, hanem még távolabb veti, — még azért sem fogadhatjuk el, mert ha az említett szerkezetési javaslat törvényvé válnék, elhatárolag mondatnék ki az, hogy az alsó Törzsidőzi Vármegyék nevezete alatt Pozsega, Verőcze, és Szerém Vármegyékért érti, és foglalja be a' törvényhozási; ezt pedig soha sem tehetjük ama' fő tekintetnél fogva is, hogy midőn mindenkinek lehető júsát sérelem nélkül fenahagyni kívánjuk, Magyarország júsainak is tetleg sérelmet nem okozhatunk, sem a' tárgyiránti további értekezéseknek 's végzéseknél újat magunk előtt el nem zárhatjuk. Azért is a' kérdés alatti szerkezetést úgy, a' mint felsziki — továbbá is meghagyatni kívánjuk.

A' Hlók törvényczikkely 7ik szakszának 10 pontjára. A' kegy kir. válaszi javaslatot elfogadván, megjegyezzük abban, hogy ezen szakszának illető sorai kép módosításnak, — kivéve azon egy esetet, midőn a' bolt a' helységben lakossággal nem bír idegennek adatnék berbe, mivel ily esetben 's berbe kívenni akarót helyes és nyomos okokból, 's kivált a' sulyos és a' közönségre nézve veszedelmes kihágásokról megjegyzett személy volna, a' bolt kiberléstől a' földes úr szabadon eltilthatja.

A' VI-dik Törvény 1-0 szakszának 1-0 pontjára: Az országos szerkezetéstől egyedül annyiban különbözzen a' kegy kir. Válaszban javasolt módosítás, hogy e' szerint amához ezek kívánatnak tetetni: „a' kiváltásokon alapuló gyakorlat is továbbra szinte fenmaradván“ ezen különben is kétes magyarázatokra alkalmas szolgáltatatható módosítást azért sem fogadhatjuk el, mivel a' kiváltás az egész községnek adatván, az a' községbeli egyes lakosok júsait, a' törvény által tulajdonított júsoknál, vagy keskenyebb körbe szorítja — 's így az Ország most alkotandó törvénye, de a' kiváltás természeté ellenére is meg nem állhat, vagy pedig a' törvényben adottakkal egyenlő kiváltási júsokat tulajdonítván az egyes lakosoknak, így azon júsok gyakorlatának a' Törvény által is fenahagyott megmaradását a' kijelentése általánban szakszátelen; — azért is az országos szerkezetést továbbra is megmaradtatni kívánjuk.

A' Vildik törvényczikkely 5ik szakszának 4dik pontjára. A' kegy kir. válaszi javaslatot elfogadván, megjegyezzük abban, hogy ezen 4ik szakszavé sorai c'kép módosításnak, — a' jobbágyok vagy 's cseledek által elkövetett tetemesb' s magokban bunt foglaltó kihágásokon megfenyítés, a' büntető rendszerintli telőszá-kekre tartozván. Egyebirnt.

Mi illeti az oct. 28dik és dec. 3ik 's 26ik k. k. Válaszoknak azon szakszait, mellyekben Fölség a' jelen Országgyűlés bekeresztése 's a' jüvőnek összehívásá iránt az 1790/1 13ik törvényczikkelyre is hivatkozolag kegyelmesen kijelenteni méltóztatik, hogy e' részben is fejedelmi júsaihoz ragaszkodik; kénytelenek vagyunk részünkről is úgy nyilatkozni, hogy mult 1835iki sept. 21. és dec. 31dik napján tett Felírásinkban eladott elveinkhez 's a' törvények nyilvános rendelkezésh 's az ország júsaihoz állhatatosan ragaszkodunk; különben pedig hogy mid Fölséged kegyelmes szándékának, mind hazánk a' törvények ösvényen elővinni forrón ohajtott köz boldogságának megfeleljünk, — az urbéri, így azon egyéb törvényczikkelyeket is, mellyekre nézve közöltünk az egyesülés már megkésült, ide rekesztve Fölséged kegyelmes jóváhagyása alá terjesztjük, 's a' több, most még tanácskozás alatt levő tárgyak iránt készített törvényczikkelyeket is — mihelyt rájuk nézve meg-történned az országgyűlési egység, azonnal is alázatosan szüto fölterjesztene fogjuk. Kik egyebirnt 's a' t.

Urbéri törvényczikkely szakszai, mellyekre nézve az 1835 Oct 28án költ k. kir. Válasz követekezésében az egyezés megtörtént.

A' Hlók törvény czikkely 7ik §-nak 10 pontja: Valamint a' jobbágy bármiféle természetűnek (egyedül azokat kivéve, miinek áruhaszról külön törvény által van elültva) akár kisebb, akár nagyobb mértékben 's mennyiségben lehető eladását ezúttal is minden takasztatás nélkül teljes szabadsággal gyakorolhatja, úgy a' bolt, és az ettől kivánható haszonbér-megvevésé jusa a' földesúr igazán köze tartozik, hogy azonban e' haszonbér önkényes megvételéből a' nemzeti szorgalomra 's kereskedelemre, kár ne következzék, nyilván kijelentetik, hogy minden jobbágy különbség nélkül, az alább meghatározott illető bérfizetés mellett, mind telki mind zselléri illetősége helyén boltot nyithat; ezt akár tulajdon portékáinak eladására használhatja, sőt haszonbérbe is kiadhatja akárkinek, kivéve azon egy esetet: midőn a' bolt a' helységben lakossággal nem bír idegennek adatnék berbe, mivel ily esetben 's berbe kívenni akarót helyes és nyomos okokból 's kivált a' sulyos és a' közönségre nézve veszedelmes kihágásokról megjegyzett személy volna, a' bolt kiberléstől a' földesúr szabadon eltilthatja. — Minden egyéb esetben az illető bér-fizetés után a' földesúr által, akár a' boltnyithatásban, akár annak kiberlésében, vagy bérbevételeiben megakadályozott fel az Alispán által a' földesúrnak meghallgatása után a' helytelen akadályozást megfirtetni, 's elhatárolag, a' meghallgatásba helyezett költ, melly behelyeztetés a' földesúr nem engedné, az Alispán segéd bíróitáival, ha a' szakszavé úgy hozni magával, hatalomkarral is, de a' mellyet mindig előbb a' Közigyűlésben kell megfirtetni, 's elhatárolag, az akadályozás által közvetlen okozott, 's a' felek voltaképen meghallgatása után ki-tundandó költségek, és károk megfirtítésével rövid időre végre fogja hajtani; a' szü-ny nyereség, és a' követezhető kár, mint a' törvény rendes utjára tartozó ide nem értetvén, a' meg nem elégedett félre nézve az urbéri áit fenmarad. — Egyebirnt mind a' boltnyithatás, mind annak haszonbérbe adásai használatával élni akaró jobbágy, földesúrnak a' boltokra nézve megállapított három osztályozathoz képest a' követezendő bért fogja fizetni.

A' Vildik törvényczikkely 5dik §-nak 4dik pontja: Valamint hogy pedig az előbecsült, 's megalkodott makacsodással, vagy rosszasággal összekötött kihágások, rendelkezések 's kártelek esetei ismételt előfordulásakor, szabad-ságban áll a' földesúrnak, hogy az 10 törvényczikkely 12dik §-szában szabott mó-don jobbágyt telkeről elmozdítassa: úgy a' jobbágyának szakszándékkal, és is-mét kártevő, vagy jobbágyt méltatlán, vagy a' fejlebb megállapított intézke-

dési rendszer által megszabott mértékben túl hatólag büntető földesúr is, a' Tiszti Ugyász fölperessége alatt kihágása mineműségéhez képest, 50 forinttól 200 forintig bíróképen meghatározandó, 's fele részben a' megsértett, fele részben pedig a' házépítést illetendő büntetésben marasztassék el; kegyetlenkedési esetben pedig büntető per útján is a' megsértettnek való elégtételre szorít-tassék, 's a' vétekhöz mérsekendő büntetés alá vettessék; a' jobbágyok vagy csele-dek által elkövetett tetemesebb 's magokban bunt foglaltó kihágások megfenyítésé a' büntető rendszerintli telőszá-kekre tartozván.

Ó cs. kir. fölsége febr. 20ki legfensőbb határozata szerint Szögyény Jánost a' cs. kir. közöns. udv. kamara concipistáját, ugyan-ezen udv. hatóságánál számfőllötti titoknokká méltóztatott kinevezni.

Ó cs. kir. fölsége Grosschmid János óbudai kam. praefectust zombori — 's Dercsényi Jánost a' cs. kir. közöns. udv. kamara szám-főllötti titoknokká temesi k. kam. igazgatóvá méltóztatott kinevezni.

A' nm. m. k. udv. Kamara a' kebbeli lajstromzó hivatal-nál megürült egyik járuloknokra Schmith Károly practicanst ne-vezte ki. (k. kam. tud.)

Pest és Buda közt a' dunal hajóhid martzi. 5kén beraka-tott. A' gőzhajók martzi. 4én indultak először utnak.

Kolozsvárott martzi. 15kén. Mindenféle élet mutatkozik a' szorgalom 's kereskedési közlekedések elősegülésére. Erdélynek ugyan gőzhajóji, vasutai, gőszekerei még nem lehetnek, de itt is a' helyzethez képest nyilván mutatkozik a' mindent magával raga-dó idő lelke. Egy társaság létesült, melly Erdélynek a' testvér hazá-VALI közösködését gyors-szekerrel elősegéli. Ezen szekerek e' hó-nap utolsó napján kezdve megindulnak, 's ki itten d. u. 2 órakor a' város redoute-épületében, vagy N. Váradon Draveczki Lajos ur-nál szekerre ül, jó utban 15, roszbán 18 óra mulva 4 pengő for-intért N. Váradon vagy itt leszen. A' 30 fonton felül levő teher-től minden fonttól 2 kr. fizettetik. Ha 4—5 személy tulajdon sze-keren kíván utazni, erre nézve is ezen hónap 15től kezdve, ké-zen lesznek az utban várakozó lovak, mellyek 20 pengő forintért N. Váradra szállítják. Ha ezen intézet életre kap: Biasini ur Ko-lozsvár és Szeben közt szándékozik gyors-szekerrel közösülést föl-állítani. Előhaladás kísérje az ily közhasznu intézeteket!

Napkeleti utazásáról ismételtes brassói születésű Honigberger Márton hazánkja, Párisban az ázsiai társaság tagjává neveztetvén, ennek elfogadását ö cs. k. fölsége jan. 27kén költ kir. határozatá-ban megengedni méltóztatott.

Nagy-Enyeden a' nemzeti casino febr. 13kán tartott köz-gyűlésében 1836ra igazgatókká Vajda Dániel, Farkas Sándor és Szász Károly választattak. A' pénztár állapota 1835ben követe-kező volt: bevétel 1848 for. 51 kr., kiadás 1210 forint 40 kr. Kamatozó tőkepenze van jelenleg a' casinonak 1500 for.

Debreczenben február 23kán végző négy héti sulyos be-tegyése után földi pályáját Ercsey Dániel ur, a' helybeli reform. anyaiskolában bölcselkedési tudomány, statitika, természeti jog 's a' t. rendes professora, magyar tud. társaság tagja, 's több megye táblabírája; temetési pompája 25kén a' kis templomban tartatott, midőn hideg tetemei, bus tanítványi, egész iskolai kíséret 's ign számos közönség jelenlétében tetettek be a' közönséges temetőhe-lyen állított sírboltba örök nyugalomra.

Arad martzi. 5kén. Febr. 29kén Dankó János ur, t. ns. Arad vmegye sok oldalas miveltsgü levéltárnoka 's több n. megye táblabírája, nyolcz héig tartott sorvasztó nyavalyája követekezésé-ben, közjóért buzgott 's nagy hazafi érzéssel fáradozó tanítói munkás, és példás élete 42dik évében, az élők sorából eltűnt. A' boldogult-nak tetemei a' ns megyei és városi urak igen számos kíséretében martzi. 1jén a' köztetetőbe takarítottak. A' dicsőültnek, egy leány testvérén kívül, más rokoni nem levén, rendes takarékossga által szerzett vagyona fele részét végrendeletében a' megye. tud. társaság tőkepenzei gyarapítására szentelé; mi által valamint a' tudományok iránt viseltett valódi szép vonalmát, úgy a' Hazának e' díszes, 's pártfogását méltólag érdemlő intézete előmozdítása 's fentartásá-ra célzó dicséretes törekvését 's nemes hazafui szándékát is ez árnyékvilágból kimulta előtt tetleg be is bizonyította. Áldás és béke hamvainak!

Pozsony város az ö közhasznu 's ügyefogyott embertársak javát eszközlő nyilvános intézetei sorában megint egy újat szám-lát. 1833ban egy, a' francia süketnema-intézetekben tanító gy-a-korlás által szép ismerteteket szerzett férfi Pozsonyban egy pár sü-ketnema gyermeket oktattni kezdett a' legszerencsésb sikerrel, melly-nek az lón követekezése, hogy másik esztendőben már 10re szapo-rodott az általa taníttatni kívánók száma; azonban minthogy csupán magányos vállalaton épült az egész oktatás, nagyobb terjedelmét későbbre alig lehetne reményelni. Azon remény, hogy egy süket-

néma-intézet, habár kicsinyben is, biztos ellátásul szolgálhatna mind a város mind a körülfekvő vidéknek szerencsétlen süketelméin, kiket mindnyájukat az országban találkozó egyetlen ilyen intézet úgy sem fogadhatna keblibe, felindítá a városi hatóság figyelmét, hogy a mondott magányos vállalatot megvizsgáltna, 's ha lehetne, gyámságáról gondoskodnék. Az e végre kinevezett küldöttség igen cél-szerűnek találta az oktatási rendszert, melyet még inkább igazolt az, hogy 1834 nov. 27-én a legelőször tartott nyilvános próbatét, melyen f. Nádornék ő magassága is jelen volt, minden várakozásnak megfelelően ütött ki. A város tehát pártfogása alá vevé e magányos vállalatot, a tanítónak évi fizetést rendelt, az intézetnek pedig lak-helyet mutatott ki. Azóta ez intézet napról napra erősbödik, 's foganatja jövőjére nézve szép sükert ígér.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. Tekintetbe vévén az academiáné-hai Kazinczy Ferencz mind kézirathoz levő, mind különféle nyomtatott gyűjteményekben elszórt számos eredeti munkáinak magas becsét 's azoknak öszves kiadásából a költészet, nyelv és historiai ismeretekre háramlani kellő nagy hasznokat: még 1833-ban tartott IV. nagygyűlésben elhatározta nyomtatásokat, 's azok össze-szedését 's a kiadásra ügyelést Bajza és Schedel r. tagokra biza. Az első kötet, mely az elhunytak eredeti munkáit foglalja magában, 's rövid idő alatt a két haza minden hítelese könyv-árasainál, kik azt Eggenberger József academiái könyvárostul hordat-hatják, kapható lesz. Címe: Kazinczy Ferencz' eredeti munkái. A m. t. t. megbízásából összeszedék Bajza és Schedel. Első kötet. Budán, 1836. XX és 305 lap. Tartalma: Titok-nok előszava. I. könyv: Dalok és odák. II. könyv: Vegyesek. III. könyv: Epigrammák görög értelemben. IV. könyv: Tövisék és virágok, 1811. V. könyv: Új tövisék és virágok. VI. könyv: Episto-lák. VII. könyv: Költemények proszában (elbeszélés és vigjáték). Magyarázatok. Ara postapap. Virosson, köve 1 for. 36 kr., közép pap. puha borítékban 1 for. 12 kr.

M. t. társ. kis-gyűlése febr. 29-én 1836. I. Fodor Ferencz h ügyvéd Pesten a) az academiá pénzgyűjteménye számára 2 réz és 22 ezüst pénzt, régít és újat, ajánlott föl, melyek közt vagyon egy ezüst Kálmán királytól; két frisschi ezüst pénz, 3 ezüst kis-pénz II. Bélától. b) a könyvtár számára Verhőczy Tripartitumát, Zsámboki kiadásából, Bécs, 1581. fol. és Joannis Stobaci Eclog. l. 2. Ex bibl. J. Sambuci. Antwerp. 1575. fol. — II. Hollók Imre roz-snyai prof. a Tájszótár számára, melyet a társaság megbízása kö-vetkezésében folyóvát Döbrentei Gábor r. tag szerkesztet, a gőmőri barkók saját szavai jegyzékét küldé be, egy azoknak nyelvérol szó-ló értekezéssel; Fülepp József l. tag pedig a nagy szótár előké-születéhez m. bányász szavak gyűjteményét. — III. A társaság költségein nyomtatás végett beadott egy terjedelmes bibliogra-phiái munka, 's az szokott mód szerint két tagra bízott megvizs-gálás végett. — IV. Az osztálybeli megbízott tagok tudósítására egy a Tudományár számára küldött mathematicai értekezésvetettét; egy rhetorikai illy című: „Egyházi szónoklat“ elfogadattott — V. Az illető megbízott tagok hivatalos előadására két eredeti 's két fordít-tott színmű, mint nyomtatásra érdemellen, szerzőiknek visszaadni rendeltetett.

A N G L I A.

Az alsóházban febr. 19-én kérelmet nyújtott be Hume Norfolk megye számos lakosától aláírtát, melyben a gyűlölt újságbélyeg eltér-lesztése sürgettetik. A kérelmet Hume hosszú beszéddel támogató, re-ményét fejevén ki hogy a kormány csakugyan terjesztend elő valahá-ra törvényjavaslatot ezen adó-eltérlesztésre. Erre fölkelte Dudley Stu-art lord 's így fejté ki jelentett indítványát Russzia helyzetéről Török és Lengyelország iránt: „Oroszország állása Török, és Len-gyelország iránt igen fontos, nemcsak politikai hatalmunkra 's ke-reskedési érdekinkre nézve Európában, hanem még keletindiai birtokinkra nézve is. (Halljuk! halljuk!) Nem kell tehát a ház figyelmét még előbb kikérnem, mert én nem annyira Lengyel és Törökország védszónoka vagyok, mint Anglia érdekeit. Nagy-britannia 's Európa nem nézheti többé Oroszország növekedő kap-zsiságát 's óriási terjedését azon hanyagsággal, mellyel eddig. Egyet-len tettidolog elegendő megbizonyítani, hogy Oroszország fejlődése egy félszázad óta szintolly sebes mint csudálatra méltó volt. Kata-lin 22 millióból álló népségen uralkodott; Sándor alatt az 37 millióra növekedett már 's Miklós czár most 54 milliónak parancsol! 'S nem kell e megrettenni, midőn meggondolja az ember, hogy e töménytelen népszám vakon engedelmessékedik egy Önur kényé-nek, szeszélyinek, kik őket tetszése szerint tul küldheti határain, 's elárasszathaja velök Európát! Oroszország tulcsapongó politikájá-ról bizonyosságot ad a történet is. 1772-ben hatalmat kezdé venni Russzia Lengyelország egy részén; 1792-ben saját teljeshatalmá-ból még egy másik részét is magának tulajdonította. Azóta Persziára is kiterjeszté kezét, 's elragadá ezen ország egy részét; kitér-jeszté hatalmát a szigetenteregen; saját hasznára feldarabolá Törökországot; megraká a legerősebb helyeket, 's elfoglala a leg-hasznosabb pontokat, hogy előre biztosithassa becsüvagyó tervei való-sítását e szép országokra; végre megsemmíté a lengyel nem-zetiséget 's ez által alapját veté jövőjöd határtalan nagyságának nyugoton is. Miképp állithatni már most illy tettidolgokkal szemközt, hogy az európai egyensúlyt megtartott? (Halljuk!) Én azt tar-tom, megszünt. 'S azt hiszik e, Russzia meg fog elégnüli mos-tani birtokával, 's megállapodni hódításában? Nem! Ez szomorú

csalódás lenne. A czár bérében álló hírlapjai a száraz földnek híjában emlegetik az orosz kormány békes szándékát, míg 700 ezer fegyverest tart hadlában, 's töménytelen tengeri készülettel 's Russzia legközelebb a Dardanellák birtoka után vágyog. Napoleon alatt épen nem ellenzette volna legkisebbé a francziák hódítását Német és Olaszországban, ha Napoleon neki engedte volna ezért a Darda-nellákat. De Napoleon sokkal nagyobb politikus volt, hogy sem azt te-hette volna, mi miatt állhatatosan is ellenzé e kívánatot. De ki állhat érte most jót, hogy Oroszország nem érendi el ezéjét, ha Nagy-britannia 's Európa nyugalmas, vagy hanyag nézői maradnak na-gyobbulási vágyának? (Halljuk! halljuk!) Híjában vigasztalnak ben-nünket azzal, hogy léteznek szerződészek. Tartóztathatták e valaha Oroszországot szerződészek? Meggátolták e a lengyel nemzetiség megsemmittetését, 's az orosz hatalom folyóvásti terjedését Török-országban? (Halljuk!) Ha kérdik: miért fekszik a Dardanellák úja annyira Russzia szívére, az a felelet, hogy magát mind szárazon, mind vízen féltelmessé akarja tenni; 's nagy tengeri hatalmak so-rába lépni. Én meg vagyok győződve, hogy mihielyt e tenger-szoros kulcsával birna, azonnal száz liniahajót küldene a tenger-sikra. 'S ez életkérdés Nagybritanniára 's tengeri kereskedésére nézve, mert a Dardanellák elfoglalatása ha meg nem semmiten é kereskedésünket Törökországgal, bizonytalán igen meggyöngítené azt. Vessünk csak egy pillantást az orosz vámjegyzékre; nemde majd valamennyi kereskedési cikelyinket eltűnti, 's csak azokat borsítja be, melyek nélkül el nem lehet. A Dardanelláknak orosz-ok által történendő megrakatása továbbá minden kereskedésünket elfojtana a perzsa öbölben. 'S nem hiszik e, hogy hasonlóan veszteljeztetné keletindiai birtokink bátorságát? (Halljuk!) Tegyük, foglalja el Oroszország valóban Konstantinápolyt, nem vilagos e, hogy befolyását Perzsiára is kifogja terjesztetni? hogy e szép ország nem sokára orosz tartománnyá fog lenni? De bezeg akkor vége volna ám az angol befolyásnak még Európában is. Mert ha az autocorator már most is jogot követel magának, hogy a szárazföld politikájának saját kénye szerint irányt szabjon, akkor a birodalom és hatalom mérhetlen kiter-jedésével ellátva Európa uraságára törekednék. Minden legkisebb nyug-talanság esetében, mely Európa nyugoton kitörne, a sz. pétervári kabinet pedig majd tudna olyanokat készíteni, Oroszország azon-al beavatkoznék. Már pedig tudjuk, mi áron vásároltatik meg az orosz védelem 's közbenjárás vagy beavatkozás! Nem kell e Fran-cziaországnak is kezdenie azon gondolatra, hogy talán egykor még illy szomszédja leszen? Indítványom ezéjja, illyen panaszos álla-potnak elejét venni, figyelmestvén a házat és kormányt azon nyug-talanság mértékben nagyobbodó erkölcsi befolyására Oroszországnak, 's arra, hogy az oroszokat, ha netán egyszer a Dardanellákat elfog-lalják, azok birtokából legalább általános háború nélkül kiűzni nem lehetne. Ha Oroszország ellen nem volna is egyéb panaszunk, ez maga elegendő lenne bennünket legmélyebben nyugtalanítani. Mi ugyan a háborút nem ohajtuk, de előbb hogy sem az orosz hatalom fe-nyegető tulkapását eltűrjük, tanácsosabb fegyvert ragadni. 'S ha kény-telenek vagyunk e végső eszközhöz nyulni, azon elégtűlésen kívül, hogy a rajtunk elkövetett bosszúágokat viszonozzuk, még azon e-légtűlésünk is leend, hogy Lengyelország szenvedéseit annak elyo-mójában bosszúltuk meg. Ezután kimondá, hogy nem szándéka zavarba hozni a ministeriumot, mellynek meleg támogatója, hanem csak némely Lengyel és Törökország ügyére tartozó irományok előterjesztését kíván-ja, névszerint pedig: 1) Unkiar-Iskelessii szerződés másolatát 1833 jul. 30-án. 2) A pétervári szerződés másolatát 1834, jan. 29-én. 3) Mindazon levelezés másolatát, melyek Orosz és Törökország közt e szerződészek iránt folytak; végre 4) Az angol és orosz kor-mány közt fenállott levelezések másolatát, melyekben az angol kormány kikel az orosz kormány viselete ellen Lengyelországra nézve. — Palmerston engesztelő beszédben válaszolt, 's az Un-kiar-Iskelessii szerződés előterjesztését épen nem ellenzé, de igen a levelezéseket, a sz. pétervári szerződésre nézve pedig oda nyil-atkozott hogy annak birtokában sincsen. — Öst. Beob.

Számos tagok küldöttség ment Birbeck dr. vezérlete alatt febr-uár 11-én Melbourne lordhoz, az újságbélyeg eltérlesztését kér-ni. A tagok között sok alsóházi követ is volt, mint Grote, War-burton, Hume, O'Connell Dani, Bulver L. Eduard (a novellaköl-tő), Thompson ezredes 's tb. Az értekezés másfél óraig tartott. A küldöttség nem elégté a bélyeg-leszállítást, hanem annak teljes eltérlesztését sürgeté. Melbourne lord ígérté, hogy a kormány érett megfontolás alá veendi a tárgyat, 's előre csak azt jelentheti, hogy a fölhozott okok fontosságát 's helyességét maga is elismeri.

A Times következött hírdet: „Febr. 12-én elhunyt Strat-fieldsayeben korgyöngeségben „Copenhagen“ nevű paripa, mel-lyen Wellington a waterlooi ütközethen lovaglott. Nevét a kop-enhagai ostromtul nyerte, mert akkor jött világra. Szintolly szelid mint hátor állat volt. Néhány év előtt elveszté egyik szemét, 's a ns. hdi tisztetlettel takarítottatott el, és sírja fölött üdvözlés lövetett. A holdogult hgaszony (Wellingtonné) is nagyon szerette, sőt szöré-bül karpereczet hordott.“

Az alsóházban febr. 22-én nagy vitára nyújtott alkalmat az angol tízedtörvényjavaslat, mellynek 2dik felolvasatása vala napi-renden. A főtörök ügyelkezték volna még azt elhalasztani, de R. Peel azon nyilatkozta után, hogy a törvényjavaslat elvére nézve, tekintve tudnillik a tízedmegváltást, és azt, hogy a tízed ne név-

szerint
teljesen
elfogad-
lenkező
zonyos
nisterium
hogy a
csak 70

téholyo-
ben. Ki-
mü, ké-
akarják
ota meg-
két fja-
lady va-
nak tar-
örököse

kénytele-
testet t-
lom eng-
folyvást
mellye-
lásról v-

135.13
az, 18
tatik a
dött, A
dalom 9
Orosz
11750t
tájak 1
tudván,
mesztett
nézve N
des ten-
szállítot
okoztaté

a Jörel-
európai
Tagadai
ugy szo-
gol gyá-
olly meg-
sa ezen
szűljön
birkát b

két ötre-
minister
marai ta-
re; Mon-
kedési
nyilván-
Maison
la ellen-
a tenger-
letnek a
űrül me-
tier, d'

javaslat
házat né-
nökkel,
mar ell-
Thiers,
olly har-
azon je-
re mind-
gesen ig-
ra hihet-
világosi-
ben rész-
bül álla-
kezmeny
magához
ra vilá-
hacsak
vezérelt
um-alko-
tottam.
kivántar-
gyönges
lem ad-
ságtok is
tában t-

szerint (nominál) teljes értéke adassék meg a fidejcomosoknak, teljesen egyértelmű a ministerium javaslatával, a 2dik felolvasás elfogadott 's meg is történt. R. Peel névszerint abban ellenkező véleményű a ministeriummal, hogy a tizedmegváltás bizonyos idő múlva kényseríté módon is végrehajassék, mit a ministerium javasol. Abban sem egészen egyértelmű a javaslattal, hogy a fidejcomosoknak a tized névszerinti értékéből száztól csak 70 adassék meg. Ő mintegy 75öt javasol.

Londonban most egy pár foly bizonyos asszonyosság állított tébolyodtsága végett, melly nagy figyelmet gerjeszt a közönségen. Kircswall ladynek, ki minden más dologban tökéletes értelmű, két makaes ideája van, melly végett jószága igazgatását el akarják tőle venni. Azt állítja tudnillik, hogy férje, ki már régóta meghalt, még él 's folyvást konok atalkodásu abban, hogy mind két fija még a bölcsőben elcsérletett, úgy, hogy Kircswall lady valóságos gyermekeit nem isméri ugyan, de azok, kiket azoknak tartanak, más anyától valók, 's ennél fogva joggal sem bírnak örökösökül föllépni. —

Canadában a nyugtalanságok öregbűlnek. Gonsford lord kénytelen volt felszólítást bocsátani ki, mellyben a brit lövészetet törvénytelennek nyilvánítja, minthogy a végrehajtó hatalom engedelmé nélkül szándéka összeállni. A népség brit része folyvást izog, 's az alkotmányos egyesület felirást bocsátott ki, mellyben a helytartót 's tanácsát francia pártához szülő részrehajlásról vádolja.

Az Angliába 1835 alatt szállított egész gyapju-mennyiség 135,130 köteget (Ballen) teszen. 1834ben 136,150 kötegnyi volt az, 1833ban pedig 120,680. Ezekből Németország (hová számítatik a magyar, cseh 's lengyel gyapju is) 69,632 kötegnyt küldött, Ausztrália 19,762öt, Délamerika 10,064et, az orosz birodalom 9143at, Spanyolország 8582öt, Törökország 6660at, Olaszország 2843at, Portugália 2772öt, Keletindia 1397et, Dánia 1175öt, Éjszakamerika 1026öt, a Jöreményfok 824, nevezetlenül 1200at. 'S így Németország, a magyar természetnyit is ide tudván, épen felé adá az összes fogyasztási 's Anglián kívül természet gyapjunak. Ausztrália legnagyobb versenytársa e' czikkre nézve Németországnak, ezt követi Délamerika 's különösen a csendes tenger melléki tartományok. Spanyolország ötödik fokán áll a kiszállított gyapjuasárnak, mit természetesen mostani behálógásai okozták. 'S így Ausztrália, Keletindia, Dél- 's Éjszakamerika 's a Jöreményfok 's adják a külföldről oda bevitt gyapjunak, a többi európai tartományok pedig Törökországgal együtt másik negyedét. Tagadhatlan, hogy a gyapju-termesztés Ausztráliában rendkívüli 's úgy szólván óriási szökkenésű gyarapodásban halad. Azonban az angol gyapjuárak szüksége Asziára 's mind a két Amerikára nézve oly mértékben növekszik, hogy a gyártatlan gyapju földgazdatisa ezen túl a bevitt arányhoz képest, bármí politikai eseményeket szüljön is az idő, hasonló, sőt tán nagyobb mértékű leand, 's így birkát biztos reményű tetemes haszonnal jövendőre is tarthatni.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur febr. 22kén közli már az új ministerek jegyzékét átrendít kir. rendelésben. Ezeknél fogva Thiers, az eddigi bel-minister, miniszerelnökké 's külminiszerre lett; Sauzet, követ-kamarai tag, pécsetőr, igazság-minister 's az isteni tisztelet miniszer; Montalivet gr. pair, bel-minister; Passy, követházi tag, kereskedési 's nyilvános munkáké, és Pelet báró, követházi tag, a nyilvános oktatásé. Epen úgy, mint már 18dik számkun jelenté. Maison marsal (ki az öt említett kir. rendelés közül az elsőnek vala ellenjegyzője) megtartja hadminiszeri tárcáját; Duperré admiral a tengerügyet, d' Argout gr. a pénzügyét. Passy, Sauzet 's Peletnek miniszeriamba létekkel a követházban három alelnöki hely ürl meg. Jelölteknek említik Humann, Calmon, Etienne, Lepelletier, d' Aulnay, Teste, Ganneron 's th. uu.

A' követházban febr. 22kén, míg a' kamra a' tengeri költségjavaslattal foglalatokodék, az új ministerek belétek, mi az egész házat mozgásba hozta. Elsőben Montalivet jött be, és szólt az elnökkel, Guizot szokásból a' miniszerpadra talált ülni, de csak hamar elhagyá azt, mi kis nevétségre nyujtott alkalmat. Ekkor belép Thiers, Pelet, d' Argout, Passy, Sauzet, Maison és Duperré. A' zaj oly hangos lett, hogy az elnök semmikép sem jöhet szöhoz, míg azon jelentésre, hogy a' miniszerelnök szólan szándékozik, egyszerre minden lecsendesült. Thiers ur föllép erre a' szószékbe 's lényegesen így beszélt: „Uraim! A' kabinet végre alkotva van. A' kamra hihetőleg javálni fogja, hogy felszólítása nélkül megszólalom 's világosítást vagyok kész adni. A' volt kabinet fölszolta után, mellyben részesültem szerencsének tartom, akár azon férfiak végett, kikből áll, akár azon eröködések miatt, mellyekkel revolutión következmenyét megerősíteni ügyezék, a' királynak oly férfiakat kelle magához választania, kiket parlamenti állásuk kitüntetett. Nspről napra világosb lön, hogy egészen új kabinetet nem állíthatni össze, hacsak a' kamara többségéből ki nem akarunk lépni. E' szükségűtől vezéreltetve a' volt kabinet egy része magára vállala a' miniszerium-alkotásban részvételét. Én részemről e' bajos szerepet nem ohajtottam. Legáltalibb személyes okoknál fogva e' szerencsét későbbre kívántam volna halasztani. De illy komoly helyzetben visszalépni gyöngeség, vagy hiba lett volna. Az új társak, kiket a' király mellém ada, legnagyobb bizodalommal töltönek el, 's reményem Uraságtok is bizodalommal lesznek irántok. A' volt kabinet hosszas idő folytatban tökéletesen egy értelmű volt. Ohajlottam a' kormány politiká-

jával új társimat is megisméretni. Alapos nyilatkozat után minden pontra nézve egyértelműeké lettünk. Különbön a' kormányhatalmat által sem vettük volna. Nem akarok meghatározásokat adni valamely rendszerről, mert azok soha sem süttek el. A' szükségűtől kényserítve, valahányszor nézetünket röviden kifejezők, másnap mindannyiszor félre csavartattak azok. Mi tehát óvakodni fogunk politikánk menete kijelölésére szökat használni, mert én 's társim nem szövak, hanem tettek után kívánunk megítéltetni. Én tehát eselekvényinkre hivatkozom, mellyek Uraságtok engedelmevel nem ismételtem. E' férfiak vagy velünk kormányozták az országot legnagyobb veszélyei 's rendtelenségei közepett, vagy támogattak bennünket e' kormányzásban. Mik mi egy két év előtt volunk, ugyanazok vagyunk még most is. Én híven ragaszkodom a' julius-revolutiohoz, de arról is meg vagyok gyözödvé, hogy valamely revolutio megmentésére szükséges azt kicsapongásitól megóni. Mihelyt e' kicsapongások az utzákon, vagy az intézvényekkel visszaeslésben mutatkoztak, segédsköz voltam azoknak vagy erőszakkal, vagy a' törvényhozás útján elnyomatásukban. Tiszteletnek tartom, hogy a' kamara többségével dolgozhattam rajta; ha kellene, újra ismételném eröködésemet, hogy megmentssem hazámat a' rendtelenségektől. Ez, uraim, mit szükségesen hittem nyilvánítani. Ha e' nyilvánítás után nem volnék többé hasznos miniszer, azonnal visszalépnek a' többség elől. De azt hiszem, hogy az általam kifejezett érzelmek a' többségié is. Nem kell azt következtetni szövaimból, mintha mi az elmék meghasonlítását 's a' gyűlölséget örökíteni akarunk; nem, uraim! végök már azon nyugtalanságoknak, mellyek szöp országunkat háboríták; jobb napok várakoznak ránk, 's nem fogjuk a' békét háboru képeivel és emlékezősével hasztalanul zavargatni. A' volt kabinet gondolatjához ebben is hívek maradunk. Midőn ezen ülés megnyitottat, azt mondá a' király, hogy hiedelme szerint eljöve azon pillantás, mellyben Franciaország okossága 's bátorsága gyümölesait aratni fogja. Ügyekezünk, ugymonda, az elméket megnyugtati, törvényeket javítani, 's bölcs rendszabályok által valamennyiek érdekét megóalmazni. E' szövak fejezik ki a' kamara állandó nézetét. Végűtül kikéri a' kamara jóakarátját mind maga, mind társai részére.

A' követház, febr. 23ki ülésében megválasztott három új alelnököt, a' miniszerelnökké lettek helyibe. Calmon, Duchatel, és Teste nyertek szötöbbséget. Utánok Ganneron, Persil és Jacqueminot állottak legtöbb szözattal. — A' Moniteur febr. 23án kir. rendelet közöl febr. 4ről, mellynél fogva Gerard gróf marsal a' becsületrend nagykanzellárjává nevezeték. —

A' párisi érsek büjt-parancsában következő kifejezést olvashatni azon, Franciaország geniuszát ábrázoló szoborral, mellyet Thiers ur a' Pantheon csucsára lüzetett a' nagy kereszt helyére: „Hü üres kép, melly sem lélekhez, sem szívhez nem szöl; az új tan jelképe az, melly a' felhökig magasztaltatik, noha legkisebb hasznót sem haj; az ábrázoló istenség képe az 's egy határozatlan tisztelet diadaljele 's zászlója, mellynek elemi üresék és semmiek, szegények és töredékenyek, 's mindig jelentés nélkül meddök, 's tehetlenek maradnak; tekintetök sem nemeslelkű gondolatot gerjeszteni nem képes, sem egyetlen fajdalmat enyhíteni; oly valami, mit egy atya sem mutathat leányának, egy anya sem fijának. Panaszolja ezután az érsek, hogy minden fázadozás, mellyel illy izetlenség föllállításáról a' miniszerlebeszélni akar, hasztalan volt 's nem gyözhetett Thiers miniszer nyakasságán.

A' különszínű párisi lapok lassanként itéletni, rostalgatni kezdik az új miniszeriumot, de még mindedig csak legyintgetve. A' Journal des Débats sajnálja, hogy a' doctrinairek, az eszes férfiak, kilétek a' kabinetből, kiket többre becsül utódaiknál; de ha ugyanazon elvek tartanak meg, mint Thiers ur nyilvánítá, nincs min panaszokodni. A' többi lap részint sajnálja a' doctrinairek kiléptét, de az új miniszeriumtól is jót vár, részint örül neki, 's az országra töle minden jót ígér magának. Az egyetlen National marad eddigi nézetei 's elvei mellett állandóan meg, 's azt mondja, hogy az egész miniszerváltozásnál nincs egyéb különbség, mint az első és második legény közt, például Maison marsal mindig az új plebános egyházfija marad, mert mindenik miniszerváltozásnál megmaradt még eddig.

A' Gazette des Tribunaux, mint érintettük, közli azon választási jegyzökönyvet, mellyet Pasquier báró Pappinnél az ítélet-kihirdetés után fölvetett. E' szerint azt vallá Pepin, hogy kért ugyan Cavaignactól St. Pelagieben puskacsöket, de Cavaignac, ámbár azt ígerte, hogy ha szerzhet, tudósítani fogja őt, még sem tudósította. Továbbá azon levelére sem felelt neki, mellyben a' puskacsöket újra kérte tőle. De nem is tudósította Cavaignacot tökéletesen 's egyenesen arról, mi a' szemle alkalmakor történendő vala. Pepin azután ama' személyeket nevezte meg, mellyeknek messziről hírlí adta, hogy a' szendekor lóni fogunk a' királyra. Ezek közt van Blanqui, Laponneraie, Lecoute. Egyszeremind emlité, hogy miután az egyesületek ellen czélzó törvények elfogadattak, bizonyos társaság létez Párisban, melly soha egybe nem gyűl ugyan, de tagjai személyesen isméri egymást. Az elnök azon kérdésére: vajjon nem dolgozott e' más valaki befolyása vagy intezése alatt? azt mondotta: senki alatt kivéven Fieschi gyilkát, 's épen Fieschi gyilkától félve nem mert világosabban szólni. Végre megvallá Pepin azt is, hogy a' fenemlített elszéledt társasága ő is fölvetett, melly fölvetelkor csak két személy vala jelen, egyik a' bemutató, másik a' fölvevő 's elfogadó. Végül Pepin azt nyilvánította, hogy mind ezen valgomást családja iránti szeretetből tevő, 's hogy soha Fieschinek igaz indítököt nem tudta. — A' francia bank munkálatai után 1833ik

év folytában egy egy részvény, mely 2165 frankon kel most, 98 frankot nyert osztalékul, mi száztíz 4 $\frac{1}{2}$ et nyújt.

A Messager szerint Brazéau Fieschi társának egyike, ki mint tudva van 20 éves fogságra ítéltetett, egy ideig még a Conciergerieben maradt, míg a köz törvényszék előtt, mely elé a neuillyi öszszeesküvés végett van megidézve, megjelenik.

Franciaország bask tartományában a számos cigány, mint kóborlók, tolvajok és zsványok, annyi gonoszságot követ el, hogy a Memorial des Pyrénées annak tömegestül kiűzetését hiszi s állítja egyetlen módnak. A cigány itt csupán akkor öszvérhajtó, kosárfonó vagy bádög- és üstfoltzó, midőn a törvényszék előtt áll, különben mindnyája gazember, s valódi országos csapás e megyékre.

Provenchère ur, a julipolisi püspök Felső-Canadában Rómába szándéklott utjában Lyonba érkezett. E főpap Canadában született, s tiszthelye a művelt világ legszélsőbb határára van. Ezenként (a francia lapokból) csak egyszer kap hírt arról, mi a föld többi részén történik. Püspökszéke st. Bonifazban van, a veres folyó mellett, messze a felső tó mögött, a Winipeg mellett, az éjszakai szélesség 50dik lépcsőjén. Éjkelet felé megyéknek nincsenek határai; hanem egész a nagy Óceánig terjed. A nagy térvidekeken csak a Hudsonbay társaság emberei járnak, kik ott az indus népektől szucs-portékákat (Pelzwerk) vásárolnak s cserélnék.

B E L G I U M.

Liberal nevű brüsseli lap feb. 21én panaszt jelent a szerkesztőség részéről, hogy mintegy 20 személy részint altiszt, részint közember a Guide kezredéből a szerkesztés szobájába rohanván ott mindent összerombolt és zuzott. Efelőtt magát Gillo urat, a szerkesztők egyikét megátamadták, s vele gazul bántak. Mihelyt azonban a szomszédság összegyűlekezett, azonnal elfutottak. E gyalázatos megtámadás okának azt mondják, hogy a nevezett hírlap-szerkesztés a megátamodók ezredét megpiszkolta. Következett napon Dumortier azonnal kérdést tőn a követházban: tett e a kormány, s milyen lépéseket, ez oszmány tett elkövetőji fölfedezésére, s hasonló jelenések megelőzésére? Az igazságminister igazneve felelt, igérvén mindenkinek teljes igazságszolgáltatást.

S P A N Y O L O R S Z Á G.

Egy levelező a Courierben azt beszéli, hogy jól tudósított körökben nesze van Cordova Angliába küldetésének követi címmel, s Mina gen. fővezérré nevezetésének az éjszakai sereghez. A levelező illy változástól jó következtetést vár, mert Mina nagy katona, s a szabadság ügyéhez folyvást hű maradt; Cordovát pedig ugy festi a levelező, mint ravasz, ügyes, cselszövő s munkás, és így diplomatai foglalkozásra igen alkalmas embert. A dolgok helyzetéből ítélve nem kételkedik, hogy a háboru a királyné részéről szerencsésen fog végződni, mert a háboru gyors bevégezésére semmi sem hiányzik, mint szükséges pénz, és egy, bár középszerű talentomu vezér, ki azonban teljes lélekkel a dolog után lüsson. Mozgásaiban bizonytalan s ingadozó ellenségszemközt a carlisták oroszlini bátorságot mutattak; elhatározott vitéz ellenség előtt bárányokká szelidülnek. — Egy másik levelező reményei nem illy vérmesek. Ennek vélekedése szerint a háboru nem katonai többé, hanem csupán pénzháboru, s a szerencsés kimenetel csak attól függ, melyik párt rendelkezhetik nagyobb pénzsommákról.

A ministeri Revistában egy idő óta több czikket olvashatni, melyekben kitéstetik, hogy egy magas rangú személy állított szószegés miatt, párviaadalra hívaték, de, mivel becses életét a haza s közjó tekintetéből veszélynek ki nem tehető, a párviaadal bizonytalan időre halasztatott el. Ezen történet körülményeit ismeri azért érdekes, mivel a spanyol statusdolgok folyamatát s a statusférjak helyzetét világosan felel ki. — Gaminde ur, egy bilbaei kalmar, a múlt év történeteiben mint zendülés barátja, oly munkás szerepet játszott, hogy mind addig jónak tartotta magát elrejténi, míg Toreno némi hatalmat látszék gyakorolni. Mintán azonban Mendizabal közre hozta a programját, s Manchaban, las Navas gróf vezérlete alatt egy csoport ember annak elszegült: előjött Gaminde ur, las Navas meghitt barátja, s ajánlkozott Mendizabalnak, hogy ő kész a grófhöz utazni, és költséget s fáradságot nem kimélni, annak kitűzött céljától elmozdíthatására. Örömmel fogadá Mendizabal az ajánlatot s kívánt sikerülés esetére határtalan köszönetet ígért Gaminde urnak. A gróf meghódolt, s Mendizabal késznek mutatkozott utazási s egyéb titkos költségei visszapótlására. De Gaminde állandó jutalomra tartja számot, s az épen megürrült perpignani spanyol consulságot kívánta, mely a esempezések miatt igen nagy jövedelmű. Mendizabal vonakodás nélkül megígérte ezt neki, még pedig, mint Gaminde állítja, becsület-szava alatt. — Azonban Gaminde, míg hivatalába léphetésre várakozott, megtudta hogy a hivatal más nyerte el, s hogy Mendizabalt, Villalba ur, a külügyi osztály titoknoká azon ürügy alatt ingerlé föl Gaminde ellen, hogy ez zendítő s igen nyugtalan ember. Hogy pedig valóban az is, megbizonyítá az állat, hogy e hirre egyenesen a ministeri hivatalba ment, s ott Villalba urat, e köz tiszteletű férfit, személyesen sértegette és szidalmazta. A keletkezett lármára besiet Mendizabal, hol Gaminde őt szótörőnek nevezi s párviaadalra hívja; de mivel fölségsértésnek s hazaárulásnak tartanak olly vadalt, melyben a státus egyedüli gyáma s oszlopa kidülhetne, abban egyeznek meg, hogy a párviaadal halasztassék el, míg Mendizabal kilep a ministerségből, s így hihetőleg igen hosszú időre. — Ellen-

ben a minister újra ajánlatot tőn Gaminde urnak, hogy keressen ki maga számára egy consulságot; és ez ismét a legjövédelmesbet, a tangerit választá. Azon nehezség volt ugyan a dologban, hogy e hivatalba be vala töltve, de ezzel Mendizabal nem sokat gondolt, s elhatározta, hogy a tangeri consul carlistának nyilatkozatja, s hivatalából elűzi. Illy ígérettel Gaminde megelégt. — De midőn hivatalába kellett volna az új consul tiktatni, akkor tudá meg a minister, hogy minden tangeri consul-változás alkalmakor köteles a spanyol kormány a marocci császárnak 40—50 ezer franknyi ajándékkal t sztelkedni. E miatt szörnyen megijedt a minister, s kijelenté, hogy a statuskincstár illy pazérlásokat nem bír meg jelen állapotjában, és így Gaminde ur ismét consulság nélkül maradt, s ismét azt hiszi, hogy a minister őt megcsalta. Ezért azután uton útfélen botránkozató kifejezésekkel szidalmazza a ministert.

Mostan főleg két, Perpina ur által készült s az Abeja hírlapban megjelent czikk foglalatokodtatja a madridi hírlapok ügyelmét. Febr. 11ke éjjelén Olozaga ur, a polgári kormányzó, számos rendőrtiszt, fogdmeg s éjjeli hajdu és egy osztály neuzeti őrség kíséretében Jordan Tamás házába ment, ki igen tehető polgár, a madridi legnagyobb sajtó birtokosa s az Abeja kiadója. Olly nagy volt a készüllet, mintha status fenmaradása fogott volna kérdésben, s a híres puskapor-összeesküvés óta nem koholtak volna erődebb merényt az ország java ellen. Egész utcázatok fogták körül, s mivel a ház kapuját nyomban föl nem nyitották (éjjel után levén az idő, természetesen egész ház nép álomba volt merülve) egy lakatost hívtak elő, ki a kaput csak hamar kinyitotta. A polgári kormányzó kísérete egy részével nagy vitézül benyomult Jordan ur hálszobájába s azt fölbresztvén, egy magával hozott hites jegyző jelenlétében kihallgatá, ki az Abejában megjelent két cikkely szerzője? Egyik czikk a választótörvény feletti vitatások rövid áttevetét foglalja magában, a másik kevés szóban fölszólítja a választókat, hogy ne anarchia, hanem józan szabadság barátit válasszák követül a következő cortesre. Ezen cikkkek példányai azokivül, hogy az Abejában megjelentek, még egyenként is különféle személyekhez valának postán elküldendők. Jordan ur Perpinát, az ex-procuradort nevezte szerzőnek. A polgári kormányzó minden találatható példányt lefoglalt, s egész kopósergestül Perpina lakába sietett, azt szinte ágyából kiugrasztotta, kihallgatá s őrizet alatt hagyta. Már ezelőtt a postaházhoz is elment, s ott mintegy 200 levelet, melyekben, mint Olozaga ur hihetőleg fensőbb illetés által megszágta, a tiltott czikk példányai valának rekesztve, a levél-szekrényből kivett s lefoglalt. Meg kell jegyezni ezenfelül, hogy mind a két czikk általant a bíraltan, de van egy rendszabály, mely megkívánja, hogy külön nyomtatott röpkeiratok a polgári kormányzó által is hagyassanak helyben; s Jordan ur ezt kikérni elfelejté. Azonban a két czikk tartalma olly ártatlan, hogy az Eco is azt itéli rólok: ha csupán az Abejában jelentek volna meg, semmit sem lehetne szólni ellenök. De a polgári kormányzó érdemeit akar szereznai a haza iránt s méltóvá tenni magát polgári koronára; ezért nyomul éj idején békes polgárok házaikba, ezért rabolja el a postára adott leveleket; csupán mivel egy keveset jelentő rendszabály megsértetett. A ministeri Revista és Eco hírlapok, a szabadság és haladás bajnokai, e bánásmódot helyesnek, Perpina ur irói próbátét veszélyes ármánynak hirdetik. Alcalá Galiano így szól a maga Revistájában: nem lehet eléggé dicserni a gyöngéd kimélt, melyet az érdekes, hazafi lelku polgári kormányzó mutatott! Ő Perpina urat el sem fogatá, hanem saját házában hallgattatá ki. Innét látni, mit értenek Spanyolország mostani fejei a „szabadság“ szent neve alatt. — Az Espanol lapnak dicseretere válik, hogy e bánásmód ellen elhatározott hangon kel ki. S a mi e dolgot végül igazán megkoronázza, azon körülmény, hogy míg a polgári kormányzó éjjel nappal izad és fírad, hogy a státust mindenenemű összeesküvésektől őrizze, azalatt az udvari fogházból (carcel de corte) mintegy 25, már elítelt gyilkos és rabló tova illan; szerencsére „ugymond a Revista“ csak egy carlosita van köztük, a többi semmit sem jelentő hübnös.

Villareal gen. tiz zászlóaljja s egy pattantyus csapatall Portugalete és Castro de Urdiales ellen indult, de ellenséges sereg közzelegése hírelt hallván Espeleta és Espartero vezérlete alatt, fölhagyott céljával.

A M E R I K A.

Éjszakamerika. A Baltimore-American így ír: „Keleti barátink nem is fogják hinni, ha azt mondjuk, hogy olly gözhajóval bírnak, mely az idej kemény télen egyetlenegy napot sem akad meg v. pihent a jégben, hanem mindig mind magának, mind aladságra (vontató kötélre, Schlepptau) vett más hajóknak útát tudott jegen törni, úgy hogy a jéggel borított folyók s révekből nagy bátorsággal a szabad tengersíkra vitte a hajókat. E gözhajó hajlása, melynek neve szabadító (relief), evőkanál hasához hasonló, s haladás közben nem tolja maga előtt a jeget, mint közönséges hajók, hanem maga alá gyűri azt s összezúzta, ha egy lábnyival vastagabb is. Az evező kerekek vasból és fából vannak. E gözhajókat ez utolsó télen Ujyorkban olly annyira keresték vitorláshajó-vontatásokra, hogy egy óráért 30 dollárt is (60 p. fr.) fizettek, holott máskor közönségesen csak 10 dollárt adtak.“

Gabonaár: márt. Sdikan Pesten: Tiszta buza 105 2/3 — 93 1/3 — 83 1/3 — Ketszeres 63 1/3 — 60. Rozs 50 — 48 2/3 — 46 2/3. Arpa 46 2/3 — 43 1/3. Zab 31 1/3 — 30 — 28 2/3. — Kules kása 100. — Kukuricza 44 2/3 — 43 1/3 — 40.

Találmányi szabadalom

Ö Felsége

Lajos Fülöp, Franciaország királyától.

Próbált svájcz - fű - olaj

a' hajak' szépítése, fentartása és növesztésére;

feltaláltatott 's egyedül készítetik Willer Károly által Zurzachban Svájczországban és Mülhausenben Felső-Elsasz-ban.

Ezen fontos és hasznos találmányért Willer Károly ö felsége a' Franciaák' királya által egy találmányi szabadalommal ajándékozott meg 's ezen olaj Europa' sok leghíresebb orvosi karai által, t. i. Párisban, Berlinben, Magdeburgban, Dresdában, Lipsében, Hamburgban, Münchenben 's több fő és fejedelmi városokban, ártalmatlannak és észlelőre méltónak, 's a' feltalálónak, ki mind azt hitelesen bebizonyíthatja, mindenütt azok után az illető törvényhatóságok által annak nyilvános és szabad eladása megbizományok által megengedteték.

Erre nézve az időről időre érkezett 's még mindegyre érkező számos levelek és bizonyítványok világos tanúságul szolgálnak.

A' sok bizonyítványok közül, mik által ezen olaj' nevezetes hatása kétségen kívül van megmutatva, azt hiszi a' feltaláló, hogy e' néhányat bemutathatja a' tisztelt közönségnek.

Első bizonyítvány.

Egy Michold J. F. kereskedő által Köllnből hozzá érkezett levelek február' 27-dikéről 1831, kivonatja ez:

„Örvendezek, kegyedet a' felől értesíthetvén, hogy többoldairól a' legjobbliztosítások érkeztek hozzám, hogy kegyed' fű-olaja, a' hajnövés' előmozdítására, a' legjobb sükerel használtatik.“

Második bizonyítvány.

A' Svájcz-országban feltalált fűolaj valóban olyan a' maga hatásaiban, minőnek azt feltalá-

lója adja-kí. Alólirt minden haját elveszté betegségé által, sokat próbált hasztalan, végre ezen olajra tétetett figyelmessé. Szorgalmas és rendelés szerinti használat által már tíz nap mulva nagy mennyiségű új haját leheté látni. Hat hét mulva az egész fej sűrűn borítva volt hajjal, úgy hogy az egész közönség csudálkozott a' hajnövés' illy hirtelen és gyors terjedésén ezen olaj által. Ezt bizonyítja:

Rüfagenben, Bajor-országban, auguszt' 6-dikán 1831.

Kant Tamás, p. A. plébanusi helytartó.

Harmadik bizonyítvány.

Bárha már sok bizonyítványok vannak Willer' fűolajának sükeres volta felett, azonban most én is kötelesnek látom magam, hogy azon személyeknek, kik még ezen olaj hasznairól kételkednek, egy hozzám intézett tudositásút Baum Mihály Schweigernben lakó hérlőnek, kinek fején már jó darab idő óta egy nagy darab kopasz hely volt 's igen sok orvososságot hasztalanul próbált, közönséggé tennem. Egyetlen egy üvegecske belőle, melyet egészen a' rendelés szerint használt, elégséges volt, hogy haját előbbi erejébe és szépségébe vissza helyezze. — Egy másik nyilvános bizonyítvány van felhozva a' „Correspondent von und für Deutschland“ című hírlapban 289. sz.

Heilbronban Neckar mellett, november 2-dikán 1831.

Ifj. *Weisert* Móríciz János.

Negyedik bizonyítvány.

Kivonat egy levélből Carle J. L. kereskedő urtól, november' 30-dikáról 1831.

„Több vevők, kiket kegyed' fű-olajának sikere felől kérdezék, adák értésemre, hogy ezen olaj valóban bír azon tulajdonsággal, melly a' használási czédulában van följegyezve, 's örvendek, kegyeddel e' hirt közölhetvén.“

Ötödik bizonyítvány.

A' fennevezett fűolaj' ajánlásának tekintetében bátorkodom megjegyezni, hogy azon olaj egészen megfelel a' kívánt várakozásnak. Körülbelől fél éve bírom e' rakhelyet 's majd minden héten érkeznek hozzám kedvező tudósítások ezen olaj' jó sikere és gyors munkálása felől. Minthogy sok személy, kik az olajat egész meglepéssel használták, nem akar nyilvános lapokban megneveztetni, én azonban kész vagyok, minden üveg' átadásakor e' bizonyítványokat hozzá adni.

Heilbronban Neckar mellett, januar' 29-dikén 1832. Ifj. Weisert Móríc János.

Hatodik bizonyítvány.

Egy, Voigt Friderik urtól, Oldenburgi kereskedőtől, október' 8-dikáról 1832, kapott levél többi közt e' szavakkal fejezi ki magát:

„Immár több hízogó tanúságok érkeztek hozzám ezen jeles haj-olaj' különös hatósága iránt, midőn már minden más gyógyszernek legkevesebb jobbulást sem eszközölhettek: én vevőimtől időről időre tudósításokat veszek, miket el nem mulasztok, kegyeddel közölni.“

Hetedik jelentés.

Willer K. úr fű-olajából én tartom a' megbízottságu raktárt, 's gyakoribb megrendelések mellett még számtalan dicsérgetések is érkeznek hozzám e' czikkely' jó hatása felett. Sőt azon megbízásban is részesültem, hogy jövendő vevőknek közösen tisztelt itteni lakók' neveit megmondhassam, hogy a' minden várakozást felmuló jó siker felett világos bizonyítást kaphassanak.

Freiburg-ban Breisgauban, febr.' 12-kén 1833.

Faller Lajos.

Nyolczadik bizonyítvány.

Alóírt, mint a' Willer Károlyi svájcz fű-olaj fő-rakhelyének egész Svájczra nézve birto-

kosa, ezennel igazság' kedvéért bizonyítja, hogy annak fogyasztása harmadfél esztendő alatt egész mostanáig még mindig nevedett, a' miből azt következtethetni, hogy ezen olaj valóban bir azon tulajdonságokkal, mellyeket felőle a' feltaláló már gyakran hirdete a' nyilvános hirdalokban, bizonyítványoktól kiserve.

Basel-ben, februar' 22-dikén 1833.

Burkhardt, Kristóf.

Hogy; a' fentebbi adat' valósága felől Burkhardt Kristóf' ide való polgár és kereskedő könyveinek megvizsgálása által, meggyőződtem, aláírással és megszokott pecséttel bizonyítja:

Basel-ben, februar' 23-dikán 1833.

Merian Walter, nyilvános jegyző.

Mi Basel kantonnak polgármestere és tanácsa Svájczban, ezennel bizonyítjuk, hogy fennevezett Merian Walter úr nyilvános jegyző; kinek irásában törvényhatóságunkon belül vagy kívül tökéletesen bízhatni.

Ennek bizonyítására e' jelen írást közönséges kantonpecsétünkkel és rendelt hivatalos írnokunk aláírásával erősítettük.

Basel-ben, februar' 23-dikán 1833.

(P. H.) Braun, hivat. írnok.

Kilenczedik bizonyítvány.

Egy, Wagner Károlytól Olmützben érkezett íromány julius' 7-dikéről 1833, kivonatban így szól:

„Befejezésül még megjegyzem kegyednek, hogy svájcz-fű-olajának gyógyító erejét egy férfi próbálta-meg, kinek fején elől már néhány év óta egy egészen kopasz helye volt, hat hét' lefolyta mulva azon hely már egy hüvelnyi hosszúságú hajjal volt benöve. E' jó süker felett amaz annyira örvend, hogy kegyednek szívéből köszönötet mond érte. Neve Twrda - Josef, itteni szépiró.“

Tizedik bizonyítvány.

Következő — ezen olaj a' legtisztelőbb módon említő — hely Tecklenburg testvér uraknak Lipéséből érkezett megrendelési levelök' kivonatja:

„Egyébiránt mi is azon kellemes hírrel örvendeztetjük kegyedet, hogy ezen épen most mult nagyvásár alatt két úr vala nálunk, kik kegyed fűolajának két három hónapiglan használata után fejük' hátulsó kopasz részén új hajakat

kaptak.
követke
egész E

Ho
zönség
fű-olaj
mutatko
fődezte
hasznos
szolgál
Fridrik
1833 sz
„
kötelese
lönösen
sok ell
la a' s
nyujtat
's más s
orvosai

Bá
egy le
ösmert
Svájcz

„
ván, h
nagyob
igen ne
hatása
nyitvá
tartása
fájások
ban sz
vetlen
ségkép
tünteté
lítek;
a' ki i
vala sz
mára i
fű-olaj
ez igen
olaj fe
le, hog

kaptak. Bizonyosnak tarthatni, hogy illy fényes következmény után kegyed' fű-olaja nem sokára egész Európában híres leend.“

Tizenegyedik bizonyítvány.

Hogy a' Willer Károly által feltalált ('s a' község előtt már rég dicséretesen ösmeretes) svájcz-fű-olaj gyógyító erejében mind egyre jótévéleg mutatkozik sőt legujabb időben olly tulajdonok fődeztettek-föl rajta, mellyek által *több oldalról* hasznosnak mutatja magát, erről bizonyosággal szolgálhat egy legujabb megrendelésnek *Voigt* Fridrik urtól *Oldenburgból*, december' 3-dikéről 1833 szőlő következő kivonatja:

„Hogy a' haj-olajigen nagy tetszésben van, kötelesem hiszem magam kegyednek jelenteni, különösen még a' fejnyilalás és más nemű fejfájások ellen a' legjobb sükerrel használható és általa a' szenvedőknek könnyebbülés 's gyógyulás nyújtatott; azonfelül csak egy hang van felőle, 's már sok példa adódott-elő a' haj-olaj felől igért orvosi erőnek bizonyosága iránt.“

Tizenkettedik bizonyítvány.

Bärwald tesvér uraknak Drezdában, kivonat egy levelöklül Willer K. urhoz, a' dicséretesen ösmert svájcz-fű-olaj' készítőjéhez Zurzachban Svájcz-országban, junius' 19-dikéről 1834.

„Örvendünk, kegyednek ismételve mondhatván, hogy svájcz-fű-olaja nálunk mindegyre legnagyobb keletében van 's köztetszést nyert, nem igen nehezen esnek, kegyednek olaja' csalhatatlan hatása felől bőséggel nyújtani a' legszebb bizonyítványokat, valamint a' hajak' szépitésére megtartására és növesztésére, ugy a' különnemű fejfájásokra nézve is, ha, mint főkép nagy városokban szokott lenni, a' tisztelt vevők azokat kedvetlenül nem adnák, mivel általok nevők szükségkép a' község' elebe jó; csak tegnap előtt tünteté-ki magát ismét, a' mit kegyednek itt említék; Niedermayer nevű aktuárius Dobrilugk-ból, a' ki itt jelen volt, hitvesével együtt látogatásával szerencsételtett bennünket, hogy maga' számára ismét vegyen egy üveggel kegyed' svájcz-fű-olajából, miután már level által is kére belőle; ez igen tisztos férfi nagy tetszéssel bizonyítja ezen olaj felől, hogy egészen meg van győződve felőle, hogy ezen olajnak további használata mellett

hat hét alatt teli lesz hajjal a' feje, minthogy már eddig egészen kopasz fejtetején egy hüvelyknél hosszabb hajai nőttek, — mi kértük ezen urat hasonló roszban szenvedők' javára ennek közönséges elősmerésére, a' minek későbbrei megadását nem tagadta-meg egészen. — Azért nem hagyhatjuk-el, hogy kegyedet ez irósról ne tudosituk 's kérjük is, minthogy már nálunk olajából alig van 70 üveggel, mellyek a' mindegyre növekedő kérdezősködés mellett utána nem soká fognak tartani, hogy abból néhány száz üveggel számunkra küldeni ne sajnáljon.“

Hogy a' fentebbi kivonat és leírott bizonyítványok az eredetiekkel egészen megegyeznek, tulajdon keze' aláírásával bizonyítja:

Zurzach-ban, október' 25-dikén 1834.

Schmid, hiv. irnok.

Az előálló aláírás, valódsága hozzá nyomott pecsét által törvényesen bizonyítatik.

Zurzach, október' 25-dikén 1834.

(P. H.)

Welty J. hiv. tiszt.

Tizenharmadik bizonyítvány.

Ez által bizonyítom, hogy a' dicsérve ismert svájcz-fű-olajat, *Willer K.* urtól, megvizsgáltam 's benne a' hajnövesnek semmi ártalmas hanem csak erősítő alkotó-részeket találtam.

Hamburg-ban, junibusban 1834.

(P. H.)

Schmeisser G. dr. és chemikus.

Tizennegyedik bizonyítvány.

Rump K. János és comp.-hoz Hamburgban. Tisztelt urak!

Két hónap előtt kérésemre egy üveggel küldötték hozzám *Willer K.* Svájcz-fű-olajából, melly is nálam, ki 50-dik évemben állok 's tiz év óta majd fejem' egész területén elterjedt kopaszság vagyion, olly rendkívülig kitünteté ujjá teremtő erejét, hogy nem csak én kívánom annak használását folytatni, hanem ismerősim is hasonló hasznót reménylenek és kívánnak vonni belőle.

Uraságtokat ez okbul ezennel alázatosan megkérem, hogy számunkra azon olajból, a' 12. márk díj' lefizetése mellett, még három üveggel küldeni ne sajnálnának 's tisztelettel ajánlom magamat.

Güstrow-ban, október' 1-sején 1834.

Meding. W. udv. tanácsnok.

A'
rejét ill
den teki
nak gyó
legkötel
tek, ug
meg keg
Han

Ép
ból egy
gyózi e
tént bős
kopasz
tala. B
delmet
vezhess
akarnak
előtt ez
az olaj
tek, m
mely fo
gyednek

Ho
be muta
sel-ben,
(P.

Tizenötödik bizonyítvány.

A' mi egyébíránt kedgyed' olajának gyógyerejét illeti, azt mint 15 éves kenőcsárulók minden tekintetben dicsérnünk kell, 's hozzánk annak gyógyereje felől mind szóval mind írásban a' legkötelezőbb és örvendetesebb bizonyosságok érkeztek, ugy annyira, hogy mi soha nem szűnünk meg kedgyed svájcz-fü-olaját mindutalan ajánlani.

Hamburg-ban, november' 8-dikán 1834.

Rump. J. és comp.

Tizenhatodik bizonyítvány.

Carlsruhe, december' 5-dikén 1834.

Épen most vitetett-el kedgyed svájcz-fü-olajából egy üveg bizonyos személy által, ki azt nem győzi eléggé dicsérni. Az első üveg után tüstént bőséggel és sűrűn nőttek új hajak a' fej' két kopasz helyén 's a' hajak szép fényt nyernek általa. Bizonyítványt nem kaptam, de azon engedelmet igen, hogy azok' számára nevét megnevezhessem, kik a' mondottak' igazsága felől megakarnak győződni. Kedgyed olajának használása előtt ezen személynek igen elment a' haja 's most az olaj' használása mellett olly erősséget nyertek, melly valóban csudálatra méltó. Ezen személy forró köszönetét nyujtá hozzám, a' mit kedgyednek ezennel jelenteni kötelességemnek tartom.

Gehres Benjamin Károly.

Hogy a' fenálló kivonatok valódian az előmbe mutatott eredetiekből vannak, bizonyítom Basal-ben, februar' 3-dikán 1835.

(P. H.)

Schaub J. K. jegyző.

Mi Basal Kanton' polgármestere és tanácsa, mint Svájczban törvényes test, ezennel bizonyítjuk, hogy az előálló Schaub J. Kristóf nyilvános eskütt jegyző, kinek irományai és bizonyágtételei, törvényhatóságunkon belül és kívül, tökéletes hitelt érdemelnek.

Ennek bizonyítására jelen irásunkat tisztiri nokunkkal erősítettük.

Nro 160. Basal-ben, februar' 3-dikán 1835.

(P. H.)

Braun, hiv. irnok.

Szükséges jegyzet. Minthogy immár sokféle próbák tétettek, hogy a' közönséget ezen svájcz-fü-olaj' koresutánzása által rá szedjék, e' szerint a' feltalálónak kötelessége, minden vevőt figyelmeztetni ezen olaj valódi voltára. Willer K. ezen valódi svájcz-fü-olajnak első feltalálója és egyetlen készítője, mi is e' legrégeb' 's hivatalosan erősített bizonyítványok által szigoruan megmutatható, mellynek minden üvege a' királyi szabadalmi pecséttel 's a' mellé adott használati utmutással és boritékkal, mellyen a' királyi ezimer 's a' feltalálónak tulajdon keze' vonása látható, van ellátva.

Ezen olajból Magyarországra nézve a' fő rakhely Bée F. urnál van, Pesten, hajóutczában, 632-dik' sz. alatt, hol is egy üveg bérmentes megküldéssel 2 frt. 30 kr. ezüst pénzben.

Willer Károly.

S
T
A' n
A' h
A' n
AZ
2
I ny
I
I
I
I
26,0

Szombaton Martzius 19^{kén}

délután 4 órakor

kezdődik Bécsben a'

TIVOLI'

közönségesen kedvelt kijátszatásának sorshúzása,

's az első kivont Sors

megayeri a' szép

TIVOLIT

tökéletesen rendbe hozva, vagy kész pénzben

for. 200,000 v. Cz.

A' második sors 6,000 lat ezüstöt, melynek értéke for. 30,000	
A' harmadik sors 5,000 „ „ „ „ „ 25,000	
A' negyedik sors 4,000 „ „ „ „ „ 20,000	
Az ötödik sors 3,000 „ „ „ „ „ 15,000	

Összesen nyer

26,100 nyertes sors 525,000 for. álló sommát,

ugymint:

10 főnyertes 314,000 for. t. i.

1 nyelő TIVOLIT avagy . for. 200 000	1 nyelés kész pénzben . . for. 10,000
1 „ 6,000 lat ezüstöt . „ 30,000	1 „ „ „ . . „ 5,000
1 „ 5,000 „ „ . . „ 25 000	1 „ „ „ . . „ 4,000
1 „ 4,000 „ „ . . „ 20 000	1 „ „ „ . . „ 3,000
1 „ 3,000 „ „ . . „ 15,000	1 „ „ „ . . „ 2,000

26,090 melléknyertes 1,000, 600, 400, 250, 125, 100 's a' t. 's a' t. forintjával mind-

össze for. 211 000

A' szabad-sorsok nyernek for. 135,750 mellyek közül

1	díjas kész pénzben	for. 10,000
1	„ „ „	5,000
1	„ „ „	4,000
1	„ „ „	3,000
1	„ „ „	2,000

továbbá 600, 200, 100 's i. t. öszvesen for. 111,750.

Egészen új

e' játék' rendezése

csak 90 számból

álló sorozatokkal,

ennélfogva egy sors-szám sem megy feljül a' 90-en. Huzáskor a' szokott lotteria' 90 száma közül kivont 5 első sors határozza-meg ezen lotteriának mind rendes, mind szabad sorsait, úgyszinte elő- vagy utó nyerteseit is.

Mindenik kivont sorozat' valamennyi 90 számának bizonyosan nyernie kell.

Egyegy sors'ára 5 for. e. p. — Ki 5 sorsot vesz, 1 sorsot ingyen kap ráadásul.

Zinner D. és Társa.

Köllnerhof-utca 739 szám a.

E' játék' sorsai megszerezhetők Pesten

Kunewalder Testvérek'

írószobájában, Országút 568 sz.

Bei
GEORG KILIAN junior

ist erschienen
und in allen Buchhandlungen zu haben:

Anleitung
zur
Marlscheidkunst.

Von
JOH. NEP. LANG VON HANSTADT,

k. k. wirklichem Bergrathe u.
(28 Bogen in 4. mit XXVI Kupfertafeln.)

Geb. fl. 10 C. M.

Inhalt.

Einleitung.

Erster Abschnitt.

Von der marktscheiderischen Mess-
Methode.

1. Kap. Von der Eintheilung des Klaftermaßes.
2. Kap. Von der Beschaffenheit des Sächs. Schinzengeß.
3. Kap. Von der Magnetlinie und der Numeration der Stunden-Eintheilung.
4. Kap. Von der Untersuchung des Schinzengeß.
5. Kap. Vom Einflusse der entdeckten Mängel.
6. Kap. Von der Anwendung der Instrumente beim Verziehen.

Zweiter Abschnitt.

Von der marktscheiderischen Mappirungs-
Methode.

1. Kap. Von der Berechnung der Züge u. der Vorrichtung des Zugsbuches.
2. Kap. Vom Papier-Spannen.
3. Kap. Von d. Beschaffenheit der zum Linienziehen erforderlichen Materialien u. Werkzeuge.
4. Kap. Vom Ziehen winkelfrechter Rahmen und dem Gebrauche der Parallelbretchen.
5. Kap. Von der Verfertigung der verjüngten Maßstäbe.
6. Kap. Vom Auftragen der Züge mit dem Compasse und von der Verfertigung der Auf- und Kreuzrisse.

7. Kap. Vom Winkelmessen und Auftragen mit dem Transporteur u. von der sogenannten Schmölzigen Scheibe.

Dritter Abschnitt.

Von der wahren Mittags-Linie.

1. Kap. Von der Bestimmung der wahren Mittags-Linie.
2. Kap. Von der Ausgleichung der Magnet-Abweichungs-Unterschiede.

Vierter Abschnitt.

Von den noch nöthigen Vorbegriffen aus-
sichtlich des trigonometrischen Ver-
fahrens und der Bearbeitung verschie-
dener Marlscheids-Aufgaben.

1. Kap. Vorbegriffe vom wahren und falschen Streichen und Verfläichen.
2. Kap. Von den Flächenschnitten oder sogenannten Scherungs-Linien.
3. Kap. Vorbegriffe für die trigonometrische Auf-
lösung.
4. Kap. Von den mechanischen und von den trigo-
nometrischen Bearbeitungen der vorzüg-
lichsten Marlscheids-Aufgaben.

Fünfter Abschnitt.

Vom Nivelliren.

1. Kap. Erklärung und Abjustirung der marktscheiderischen Nivellir-Wage.

2. Kap. Von der Anwendung der Nivelir-Wage in verschiedenen Fällen.

Sechster Abschnitt.

Von der marktscheiderischen Verfahrungs-Art bei Aufnahmen mit dem Westische.

1. Kap. Erklärung des ganzen Meß-Apparates und der daran vorzunehmenden Untersuchungen.

2. Kap. Vom Papierspannen, Tischstellen und Messung der Wibrungen.

3. Kap. Von der Bearbeitung einiger Marktscheide-Aufgaben mit dem Westische.

Siebenter Abschnitt.

Vom Verziehen mit einem neuentworfenen Winkelmesser, anstatt der sogenannten Eisenscheibe.

1. Kap. Kurze Erklärung der Eisenscheibe und

umständliche Beschreibung des neuen Instrumentes.

2. Kap. Von d. Untersuchung dieses Instrumentes.

3. Kap. Von der Art des Verziehens mit diesem Instrumente.

Achter Abschnitt.

Von der Aufnahme eines ganzen Grubenfeldes.

1. Kap. Das Verziehen und Auftragen betreffend.

2. Kap. Von den Particular-Karten.

Zeichnungs-Schema

zur Ausarbeitung der vorzüglichsten unter- und oberirdischen Gegenstände.

Wer nur einige Idee vom Werthe und von der Schwierigkeit der Marktscheide-Kunst hat, wer ferner weiß, daß wir vom ersten Werke, was *G. Agricola* darüber 1556 in lateinischer Sprache schrieb, bis jetzt kein recht ausführliches Lehrbuch über diesen hochwichtigen Theil der bergmännischen Wissenschaften besitzen, — denn *N. Voigtel's* verdienstvolle Schrift von 1686 ist doch etwas zu alt für unsere, auch in diesem Fache mächtig vorgeschrittene Zeit, — wer endlich den ehrenvollen Standpunkt kennt, welchen sich der Hr. Verfasser des angezeigten Buches durch mehr als 40jährige Dienstleistung als Marktscheider und als Lehrer der Marktscheidkunst bei der weltberühmten Berg-Akademie zu *Schemnitz*, sowohl in der literarischen Republik, als in der österröichischen Monarchie erworben und gesichert hat, wird mir es zu glauben, daß ich es mir zur Ehre und Freude geschätzt habe, diese Schrift in Verlag zu nehmen und für die bergmännische Welt einen Schatz zu verallgemeinen, welcher in diesem Fache jetzt wohl kaum seines Gleichen hat. Wie gesagt — das Buch ist Resultat einer mehr als 40jährigen Beschäftigung mit dem theoretischen und praktischen Theile der Marktscheide-Kunst, ist Produkt eines Mannes, dessen Werth der Staat durch mannigfache Auszeichnung laut anerkannt hat, und welcher von einer Unzahl dankbarer Schüler im In- und Auslande im Stillen verehrt wird. Die Popularität und Klarheit der Darstellung des so schwierigen Theiles der bergmännischen Wissenschaft, welche hier gleich der Astronomie einen Triumph des menschlichen Geistes errungen hat, ist von der Art, daß selbst der Laie genügende Belehrung aus diesem Buche zu schöpfen und einen Begriff davon sich anzueignen vermag, wie man es dahin gebracht habe, in der oberirdischen Geometrie mit der unterirdischen haarscharf übereinzutreffen.

Sechs und zwanzig nach den eigenhändigen vortrefflichen Zeichnungen des Hrn. Verfassers gut gestochene Kupfertafeln machen das Nöthige anschaulich, — und was die sonstige typographische Ausstattung anbelangt, so schmeichle ich mir, den Pflichten gegen das berehrliche Publikum und den Hrn. Autor Genüge geleistet zu haben.

Peřtř, im October 1835.

Georg Kilian jun.

Tíz század
Thracia
hat az vala
nean csak
káros befo
szivesb igy
szent lakj
a' minden
tértem vis
csösséget
simnak ju
hatnak, k
immár, ho
egészre ö
zást is, h
zám' fia
pek által

BKHIDNA SKYTHA AGATHYRS GELON

Tíz századok óta lakja Nemetünk azon földet, melyet a' Karpat 's Thracia bércei keritnek és az adriai tenger zár: még is alig mutat-hat az valami jelét, a' felsőbb szellemű művészségnek. Ennek nem léte, nem csak tudományos műveltségünknek akadályozza kifejlését, hanem káros befolyást is gyakorol arra, rossz irányt adván gyakrabban a' leg-szívesb igyekezetnek is. En, sok küzdsék közt utat törtem a' művészség' szent lakjához, 's a' kegyes istenné beavata titkaila. Elhagytam akkor a' minden művészetnek századok óta legfőbb helyét, Rómát, hazámba tértem vissza, itt a' szép művészséget 's ezzel együtt a' nemzeti di-csősséget terjesztendő. Azonba, több mint tizeneggy évi hű fáradozá-simnak jutalma az lőn, hogy némelij eggyesek' és kevesek' számára, néhány műdarabokat készíthettem, de a' meljeket csak kevesek lát-hatnak, kevesek esmérhetnek és még kevesebbek követhetnek. Érzem immár, hogy ezen úton, egyedül márványaim mellett megálapodva, az egésze óhajtott hatással nem lehetek: érzem pedig azon kedves tarto-zást is, hogy míg élek és munkálkodhatom, a' művészetnek titkait, ha-zám' fiaí 's leányai előtt felvilágosítani 's a' nemzeti jelesb tetteket ké-pek által dicsőíteni és örökíteni igyekezzem. Ennek elérésére, akaratom,

a' Magyar Nemzet' régibb és újabb történetében feltűnő szebb és nevezetesebb jeleneteket, historiai nagy képekben előadni 's azokat előfizetés' útján, mindenekre nézve könnyen megszerezhetőkké tenni. Az egész képtár TÁRSAS KÖTELEZÉSEK' czímet hord homlokán, türeklődve kimutatni: *mi legyen kinek kinek az övé?* A' feljebb látható négy fejed, egy nagyobb (három arasznyi széles és két arasznyi magas) részre metszett képnek részét teszik. Azon fejed hát később, a' tagok' illő állásával 's a' tájnak is gondos rajzolatjával együtt fognak megjelenni, 's az lény nagysága minden más képeknek is.

Fő czél, mit ezen válat által elérni óhajtok, hogy azon képek' figyelmes vizsgálói és tanulói mintegy kézen fogva vezetessenek elebb arra, hogy az emberi test' részeinek különböző helyzetéből, különösen az arcznak vonásaiból, a' léleknek állapotját, indulatit és gondolatit kitalálni tanulják, aztán arra, hogy ön érzeteiket nemes mozdulatokkal kifejezni tudják, úgy annyira, hogy ha egy irástudatlan nézgeti is azon képeket, de gyakrabban és minden gondal, lehetetlen, hogy mozdulataiban és tetteiben bizonyos kellem és nemesség ne mutatkozzék. Már a' gyenge gyermek esmérni 's nagyra becsülni tanulja rézlapjaimból nemzetünk' történeteinek szebb jeleneteit, meljeknek emléke aztán képek által kitörölhetlenül metszetik elméjébe. Az ifju pedig, ha van benne valami szent szikra, könnyen utánozására indíttatik, mind magának a' jeles tettek, mind pedig annak rajzolásának. Hinni akarom hát, mert igen óhajtom, hogy ezen kezdet, a' Magyar Művészi Akademiának hordozza keblében magvait és első csiréit, és ha szándékomban segítettem, oljas mit adhatok, meljel mint művészi remekkel, idővel is kevély lehet nemzetem. Alig felszámítható tovább azon nyereség' melj az asszonyi nemre áradni fog a' társas kötelezések' tanulásából, miről hogy bővebben és világosabban szóljak, még most nincsen ideje. Sőt magokra a' tudósokra sem lehet igen jótékonyhatás nélkül a' magasb szellemű művészségnel minék közönségesb elterjedése, hogy ígmunkáikban nem csak tudomány, szorgalom és mesterség, hanem főképen szép izlés, több kellem és művészet is láttassék. A' festők és képfaragók közvetlenül sokat tanulhatnak rézlapjaimból, hogy dolgozataikba több és több művészi szépséget és nemességet átvinni és aztán kifejezni tudjanak. Hazánkban ugyanis mind eddig a' Nagy Zrínyinek még csak olj képe látható, meljen legkissebb nyoma sincs a' hősi nagyságnak, holott a' reá roháno törökök' arcaiban és mozdulataiban bi-

zonyos
vadság
ember
vágja
ragadj
jelesb

I
szándé
sitó m
beszél
okaiva
megbi
magya
okáér
delem
kes fi
nek é
nap a
romna
fizetn
az el
fizetö
melj
is egy
ság k

Budá

zonyos nemességet tudott kifejezni a' mivész. Másutt szent Márton olj vadságban van ábrázolva, mintha a' kóldúst halálra gázolni akarná, az ember nem tudhatja, ha valjon a' maga vagy pedig a' kóldús' ruháját vágja e' kardjával, valamint azt sem, ha valjon adja e' vagy pedig elragadja azt. Mindenek' felett hazafiúi kebel és honi erzés kell a' hazai jelesb' tettek' rajzolásához!

Hogy a' képek' jelentéseit mindenek' könnyebben megérthessék, szándékom, mindenik kép mellé, magyar és franczia nyelven felvilágosító magyarázatot is nyomatni, melj nem csak a' rajzolt történetet beszélje el, hanem az én nézeteimet is a' képről, minden heljzetnek okaival és jelentésével együtt hiven előadja 's az egész mivészileg megbírálja. Egygy képnek árát, egész ivre nyomva, a' hozzá adandó magyarázattal együtt, 25 ezüst krajczárookra határoztam. Most ezeknek okáért, mi után a' kiadhatásra szükséges legkegyelmesebb királji engedelem kezeimnél van, *egész bizodalommal felhivom hazám' minden lelkes fiait és leányit, a' szép mivészetnek barátit, hogy becses nevöknek és lakheljöknek világos feljegyzése mellett, legfeljebb egy hónap alatt, meltóztassanak az alább megnevezendő heljeken, képtáromnak 12 réztáblákból álló első részére, öt pengő forintjával előre fizetni, bizonyosak lévén a' felől, hogy a' képeket, azon heljen hol az előfizetés tételik, bérmentve időről időre megkapják.* Miheljt az előfizetők' nevei hozzám érkeznak, az első tábla azonnal meg fog jelenni, melj is a' MINDENSÉGNEK lesz ajánlva, valamint a' több rézlapok is egygy jelesnek, kihez tisztelet és hála vagy szeretet és barátság kötnek.

Rövid az élet és sok munka van még hátra!

Budán Martius 1-őjen 1836.

FERENCZY ISTVÁN

a' Mivész.

Apathin: Goriupp és Aigler.
 Arad: Baader István Özvegye.
 Bártfa: Hausser J. F.
 Baja: Michitsch József.
 Bécs Austriában: Paterno Antal.
 N. Beeskerek; Lebanovits Antal.
 Besztercebánya: Meerkatz Antal.
 Brassó Erdélyben: Orgidan Rudolf.
 Brood Tót Orsz: Popovich György.
 Budapest: Halbauer testvérek, és
 Ferenczy István a' Mivész.
 Bukarest Oláh Orsz: Galtz József
 és társa.
 Csongrád: Draskovits István.
 Debreczen: Rikl József Anselm.
 Eger: Teutscher Ferencz.
 Eperjes: Lillia Böldisár.
 Érsekújvár: Couleguer Ferdinand.
 Eszék: Lekitsch Illés.
 Esztergom: Spanraft János.
 Fogaras Erdélyben: Kollmann Mátyas
 Gyöngyös: Seidl Magdólna.
 Győr: Noisser János Mihál.
 Gyula: Frantz Ignázt.
 Igló: Scholtz E. T.
 Kanisa: Pichler Aloys.
 Károlyvár Erdélyben: Publig és
 Eötvös.
 Károlyváros Horvát Orsz: Tuhopp
 és társa.
 Kassa: Fiedler Károly.
 Kecskemét: Kozma testvérek.
 Késmárk: Bohrandt János.
 Kismárton: Morth Antal.
 Kolosvár Erdélyben: Karvassy József.
 Komárom: Schwarz és Payper.
 Kőszeg: Marmay Domokos.
 Lossoncz: Kunst János.
 Lőcse: Schmidt J. S.
 Lugos: Pauss és Behr.
 Makó: Dobsa Sámuel.
 Meggyes Erdélyben: Fleischer és
 Grässer.
 Miskolcz: Bakos Gábor.
 Mohács: Auber János.

Nagy Bánya: Csauss János.
 Nagy Szombat: Raymund és Müller.
 Nagy Várad: Jánky Altal.
 Nyiregyháza: Kobilitz D. E.
 Nyitra: Szántó Mihál.
 Orsova: Joannovits Lázár.
 M. Óvár: Stranzky József.
 Pancsova: Diaconovich és Kran-
 csevich.
 Pápa: Hoch Xav. Ferencz Özvegye.
 Pécs: Gyurkovics J. G.
 Posony: Scherz Filep.
 Rimaszombat: Hirsch János.
 Rosnyó: Kalmár Sámuel.
 Sáros Patak: Lácay Dániel.
 Segesvár Erdélyben: Misselbacher J.B.
 Selmetz: Plank János.
 Sopron: Flandorfler Ignázt.
 Szabadka: Farkas József.
 Szászsebes Erdélyben: Sander M. T.
 Szászváros Erdélyben: Acker József.
 N. Szeben Erdélyben: Thallmayer
 János.
 Szeged: Wimmer és Langenfelder.
 Szekesfejeváros: Tschida J. N.
 Szekszárd: Albanich J. G.
 N. Szentmiklós: Triebel János.
 N. Sziget Somogyban: Blauhorn A. P.
 Sziget Máramarosban: Pellionis Jós.
 Szombathely: Zanelli János Ferencz.
 Temesvár: Hogl és König.
 Tólna: Meixner J.
 Ungvár: Kéler József Gyógyszerárús.
 Ujbecse: Maywald, József.
 S. a. Újjhelj: Wozáry Sándor.
 Újvidék: Thill Xav. Ferencz.
 Varasd Horvát Orsz: Perko A. E.
 fiai.
 H. M. Vásárhely: Draskovits János
 György.
 Veszprém: Erdősy János.
 Zágráb Horvát Orsz: Kann Ferencz.
 Zemlin Tót Orsz: Lehmann J. B. fiai.
 Zombor: Zombory István kereskedő
 Urak.